

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І КРЕДИТУ

ДЖЕРЕЛА ФОРМУВАННЯ ТА НАПРЯМИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Виконала:

студентка 4 курсу групи 472-3

денної форми навчання

спеціальності 072 «Фінанси, банківська
справа, страхування та фондовий ринок»

Грабар Дойна Віталіївна _____

Керівник:

доцент кафедри фінансів і кредиту

Ковальчук Наталя Олександрівна _____

*До захисту допущено на засіданні кафедри
протокол № _____ від _____ червня 2026 р.*

*Завідувач кафедри фінансів і кредиту
_____ доц. Харабара В.М.*

АНОТАЦІЯ

Грабар Д.В. Джерела формування та напрями ефективного використання капіталу підприємства. Рукопис. Кваліфікаційна робота на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 072 – Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці, 2026. 52 с.

У кваліфікаційній роботі досліджено теоретичні основи формування та використання капіталу підприємства в сучасних умовах господарювання. Проаналізовано джерела формування, структуру та ефективність використання капіталу ТзОВ ВП «Вектор-08» за 2023–2025 роки. Обґрунтовано напрями підвищення ефективності використання капіталу та оптимізації його структури, а також розроблено прогностичні показники капіталу підприємства на перспективу.

Ключові слова: капітал, власний капітал, позиковий капітал, джерела фінансування, кредиторська заборгованість, оборотність капіталу, рентабельність капіталу.

ABSTRACT

Hrabar D.V. Sources of Formation and Directions for the Effective Use of Enterprise Capital. Manuscript. Qualification work for obtaining the first (bachelor's) level of higher education in specialty 072 – Finance, Banking, Insurance and Stock Market. Yuri Fedkovich Chernivtsi National University, Chernivtsi, 2026. 52 p.

In the qualification work the theoretical foundations of the formation and use of enterprise capital in modern business conditions are studied. The sources of formation, structure, and efficiency of capital usage of LLC “VP Vector-08” for 2023–2025 are analyzed. Directions for improving the efficiency of capital use and optimizing its structure are substantiated, and forecast indicators of the enterprise’s capital for future periods are developed.

Keywords: capital, equity, borrowed capital, sources of financing, accounts payable, capital turnover, profitability of capital.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Д.В. Грабар

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1. Економічна сутність капіталу підприємства та його класифікація.....	6
1.2. Джерела формування та напрями використання капіталу підприємства.....	13
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ТЗОВ ВП «ВЕКТОР-08» ЗА 2023 - 2025 РОКИ.....	22
2.1. Динаміка складу, структури та джерел формування капіталу підприємства.....	22
2.2. Оцінка ефективності використання капіталу підприємства.....	27
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ТЗОВ ВП «ВЕКТОР-08».....	34
3.1. Заходи щодо підвищення ефективності використання капіталу підприємства.....	34
3.2. Прогнозні показники формування та використання капіталу підприємства	39
ВИСНОВКИ.....	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	48
ДОДАТКИ.....	53

ВСТУП

У сучасних умовах розвитку ринкової економіки питання формування та ефективного використання капіталу підприємств набувають особливої значущості, оскільки саме капітал є основною економічною базою забезпечення їх функціонування, розвитку та конкурентоспроможності. Від ефективності управління джерелами формування капіталу та напрямками його використання залежить фінансова стійкість, платоспроможність і прибутковість суб'єктів господарювання.

Сучасний стан проблеми характеризується наявністю низки викликів, серед яких – дисбаланс між власними та позиковими джерелами фінансування, неефективне використання капіталу, уповільнення його оборотності. У результаті це знижує ефективність фінансово-господарської діяльності та обмежує потенціал економічного зростання підприємств.

Досліджуючи капітал, такі вчені як Прядчик В.І., Гриценко Л.Л., Деркач Л.С., Дмитрук В.О., Максимець Ю.В., Євтушевська О.О., Чернов К.І., Ізюмська В.А., Іщенко Н.А., Кореньяк В.Г., Ковальчук Н.О., Кремень В.М., Кремень О.І., Кравченко А.В., Кузенко Т., Литовченко О., Сабліна Н., Покинйчереда В.В., Тімченко О.Л. та інші, акцентують увагу на необхідності забезпечення оптимальної структури капіталу, підвищення ефективності його використання та мінімізації фінансових ризиків. Водночас у сучасній економічній практиці залишаються недостатньо вирішеними питання адаптації теоретичних підходів до умов діяльності конкретних підприємств.

Таким чином, доцільність проведення подальших досліджень у даному напрямі обумовлена необхідністю розроблення практично орієнтованих заходів щодо підвищення ефективності формування та використання капіталу підприємств з урахуванням їх фінансового стану та особливостей господарської діяльності.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є обґрунтування заходів щодо підвищення ефективності формування та використання капіталу підприємства.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- розглянути теоретичні засади формування та використання капіталу підприємства;
- дослідити економічну сутність капіталу та його роль у забезпеченні фінансової стійкості підприємства;
- проаналізувати склад, структуру та динаміку капіталу досліджуваного підприємства;
- оцінити ефективність використання капіталу та рівень його рентабельності;
- визначити основні проблеми у процесі формування та використання капіталу;
- обґрунтувати напрями підвищення ефективності використання капіталу підприємства;
- розробити пропозиції щодо оптимізації структури джерел фінансування підприємства.

Об'єктом роботи є капітал ТЗОВ ВП «Вектор-08», а предметом - теоретичні та практичні аспекти формування джерел капіталу та напрями підвищення ефективності його використання у діяльності досліджуваного підприємства.

Методологічну основу дослідження становлять положення економічної теорії, фінансового менеджменту та корпоративних фінансів, а також праці вітчизняних і зарубіжних науковців, присвячені проблемам формування та використання капіталу підприємств.

У процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, зокрема: методи аналізу і синтезу, індукції та дедукції, порівняння, узагальнення, системний підхід, а також економіко-статистичні методи для оцінки динаміки та структури показників діяльності підприємства.

Інформаційну базу роботи становлять законодавчі та нормативно-правові акти України, фінансова звітність ТзОВ ВП «Вектор-08», наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, а також дані, отримані в результаті власних розрахунків і аналітичних досліджень.

Структура кваліфікаційної роботи наступна: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки. Загальний обсяг бакалаврської роботи становить 52 сторінки друкованого тексту, основний зміст роботи викладено на 39 сторінках. Робота містить 5 таблиць та 4 рисунки, список використаних джерел включає 45 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність капіталу підприємства та його класифікація

Ефективний розвиток підприємства неможливий без належного фінансового забезпечення, оскільки саме фінансування виступає основою реалізації стратегічних цілей і інвестиційних проєктів. Капітал підприємства визначає масштаби виробничої діяльності, темпи оновлення основних засобів, упровадження інновацій та підвищення конкурентоспроможності. У сучасних умовах нестабільності та динамічних змін ринку здатність підприємства формувати та раціонально використовувати капітал стає ключовим чинником його стійкості та зростання. Тому дослідження сутності капіталу та його ролі у забезпеченні ефективної господарської діяльності є важливим етапом у розумінні загальної фінансової стратегії підприємства.

Кремень В.М., Кремень О.І., Кравченко А.В. виокремлюють «три підходи до визначення економічної сутності капіталу:

- капітал як вартість коштів у будь-яких формах, які інвестуються у створення його активів підприємства з метою здійснення операційної діяльності та отримання доходу;
- змінна величина, яка постійно перебуваючи в русі повинен розглядатися щонайменше у трьох його проявах: фінансовому, матеріально-речовому та інтелектуальному;
- капітал – це фінансово-економічні ресурси суб'єкта господарювання в будь-яких формах, які використовуються для розширеного відтворення з метою отримання прибутку» [17, с. 20].

Також автори пропонують комплексне визначення капіталу: «капітал – це

сукупність грошових, матеріальних і нематеріальних активів суб'єкта господарювання, що мобілізовані з різних джерел та залучені до участі в операційних та інвестиційних процесах із метою отримання доходу та/або максимізації ринкової вартості його активів» [17, с. 20].

З урахуванням основних характеристик сутності капіталу Макаренко Ю.П., Клименко Д.О. сформулювали наступне визначення: капітал — це сукупність накопичених за рахунок заощадження економічних благ, представлених у вигляді грошових засобів і реальних капітальних благ, інвестованих його власниками в господарський процес як фактор виробництва для цілей отримання доходу, функціонування якого в економічній системі ґрунтується на ринкових засадах і пов'язується з чинниками ліквідності, часу та ризику [22, с. 46].

«Капітал підприємства – це інтегральний запас цінностей у формі інтелектуальних ресурсів (як результату взаємодії інтелектуальних продуктів, в т.ч. інтелектуальної власності, людських, організаційних, споживчих ресурсів, ресурсу соціальних відносин і зв'язків на основі довіри і компетентності), а також фінансових і матеріальних ресурсів (активів), що задіюються в економічній процес і здатні приносити дохід» [10]. Таке визначення пропонують Дмитрук В. О., Максимець Ю. В., зосереджуючи увагу на новітніх формах капіталу як накопиченій цінності та надаючи їм пріоритетного значення, оскільки в сучасній економічній системі, на думку авторів, саме ці форми становлять переважну частку в структурі капіталу підприємств.

Мулик Т.О. визначає капітал як «сукупність власних та позикових коштів, співвідношення яких визначає значимість фінансового стану господарюючого суб'єкту» [10, с. 96].

Капітал розглядається як один із ключових чинників виробництва, що функціонує у формі вартості, здатної генерувати як прибуток, так і збитки залежно від умов її використання [45, с. 35].

Кореньяк В.Г. пропонує авторське визначення капіталу підприємства як «сукупності інвестованих ресурсів, що набувають здатності до самозростання

та відіграють ключову роль у стратегічному розвитку суб'єкта господарювання» [16, с. 240].

Слід зазначити, що еволюція сучасної економічної думки зумовлює зміну змістовного наповнення категорії капіталу - від його традиційного трактування як суто матеріального ресурсу до розуміння капіталу як багатовимірної економічної категорії, що охоплює інтелектуальні, соціальні, інформаційні та цифрові складові. Така трансформація обумовлює необхідність перегляду методологічних підходів до дослідження капіталу, розширення інструментарію його аналізу та вдосконалення системи управління ним.

На нашу думку, під капіталом необхідно розуміти сукупність матеріальних і нематеріальних ресурсів, сформованих за рахунок власних і залучених джерел, які перебувають у розпорядженні підприємства та використовуються в процесі його операційної, інвестиційної й фінансової діяльності з метою створення доданої вартості, забезпечення сталого розвитку та зростання ринкової вартості підприємства.

В умовах ринкової економіки капітал відіграє ключову роль у функціонуванні та розвитку підприємства, забезпеченні економічних інтересів його власників і виступає важливим інструментом управління фінансовим станом суб'єкта господарювання.

Капітал підприємства відображає сукупну вартість ресурсів у різних формах, інвестованих у формування його активів, і є одним із базових елементів фінансового забезпечення діяльності підприємства.

Обсяг капіталу та особливості його структури безпосередньо впливають на фінансові результати й фінансову стійкість підприємства, зокрема на рівень прибутковості, рентабельності, ліквідності, платоспроможності та кредитоспроможності. У процесі дослідження економічної сутності капіталу підприємства доцільно насамперед виокремити його ключові характеристики, що наведені на рис. 1.1.

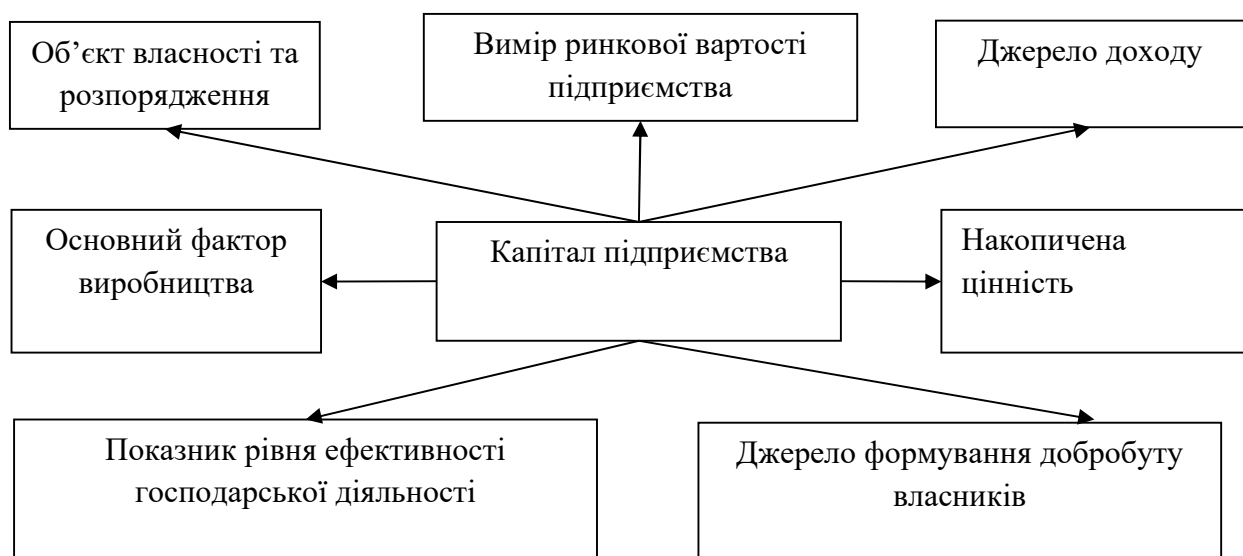

Рис. 1.1. Основні характеристики поняття «капітал»

Складено за даними [4, с. 55; 16, с. 239]

Розглянемо детальніше кожну із характеристик:

– джерело формування добробуту його власників. Капітал, що акумулюється підприємством, має бути спрямований на задоволення економічних інтересів його власників як у поточному, так і в довгостроковому періоді, формуючи основу зростання їхнього майбутнього добробуту;

– об'єкт власності та розпорядження. Капітал відображає різні форми власності - індивідуальну, колективну та державну. Залежно від форми власності визначаються напрями та пропорції його використання, що проявляється у співвідношенні власного і залученого капіталу;

– джерело доходу. Здатність капіталу генерувати дохід є однією з його ключових ознак. Доходи від капіталу формуються у вигляді відсотків або прибутку, отриманих у процесі його використання як інвестиційного ресурсу, фактора виробництва чи позикового капіталу;

– показник рівня ефективності господарської діяльності. Динаміка власного капіталу відображає ефективність діяльності підприємства та результативність управлінських рішень. Його зростання свідчить про раціональний розподіл прибутку і фінансову стійкість, тоді як скорочення може

бути наслідком збиткової діяльності або неефективного управління;

- вимір ринкової вартості підприємства. Власний капітал виступає основою оцінки ринкової вартості підприємства, оскільки характеризує обсяг чистих активів і потенціал залучення позикових коштів. У сукупності з іншими показниками він формує уявлення про інвестиційну привабливість та ринкову оцінку підприємства;

- накопичена цінність. Капітал розглядається як накопичена економічна цінність, представлена у формі основних засобів, запасів, цінних паперів, нематеріальних активів та інших матеріальних і нематеріальних ресурсів;

- основний фактор виробництва. Як фактор виробництва капітал характеризується здатністю створювати продукт і забезпечувати зростання обсягів виробництва. У системі основних факторів виробництва - поряд із землею та працею - капітал посідає провідне місце, виконуючи об'єднувальну та визначальну функцію.

Для поглибленого розуміння економічної сутності капіталу підприємства, особливостей його формування та напрямів використання важливе значення має його науково обґрунтована класифікація. Систематизація видів капіталу дає змогу структурувати фінансові ресурси підприємства за різними ознаками, оцінити їх роль у забезпеченні господарської діяльності, а також підвищити ефективність управління капіталом. Класифікація капіталу підприємства створює методологічну основу для аналізу джерел його формування, структури та результативності використання в процесі операційної, інвестиційної й фінансової діяльності.

Узагальнюючи інформацію з різних літературних джерел, розглянемо класифікацію капіталу підприємства:

- за ознакою власності капітал поділяють на власний і позиковий. До власного капіталу відносять грошові кошти і матеріальні засоби, які самостійно формуються підприємством для забезпечення свого розвитку. До позикового капіталу відносять грошові кошти та інше майно, що залучається для фінансування розвитку підприємства із зовнішніх джерел на платній

поворотній основі» [20, с.87];

– «за тривалістю використання виділяють довгостроковий (постійний, перманентний) капітал і короткостроковий (змінний) капітал» [20, с.87]. До постійного капіталу належать власний капітал та довгострокові зобов'язання, до змінного – поточні зобов'язання;

– «за формами інвестування фінансовий капітал (у грошовій формі); – матеріальний капітал (інвестований у матеріальні активи); – нематеріальний капітал (інвестований у нематеріальні активи)» [6, с. 36];

– «капітал, що використовується у внутрішньому обороті підприємства та за його межами. За межами внутрішнього обороту підприємства знаходяться дебіторська заборгованість, довгострокові та поточні фінансові інвестиції. Вкладення частини капіталу в зовнішні фінансові інструменти свідчить, що в попередні періоди у підприємства були вільні грошові кошти. Водночас капітал, інвестований за межами підприємства, можна розглядати як резерв мобілізації в господарський оборот додаткових грошових коштів у випадку, коли збільшуються його власні інвестиційні потреби або погіршується поточна платоспроможність» [20, с. 88];

– «за способом перенесення вартості: основний капітал, оборотний капітал» [6, с.37]. Основний капітал підприємства - це частина капіталу, інвестована в необоротні активи, яка багаторазово бере участь у виробничому процесі, зберігаючи при цьому свою натурально-речову форму, та переносить свою вартість на створену продукцію поступово в міру зносу. Оборотний капітал підприємства - це частина капіталу, авансована в оборотні активи, яка повністю споживається протягом одного виробничо-комерційного циклу, змінює свою форму в процесі кругообігу та повністю переносить свою вартість на собівартість продукції (робіт, послуг).

Капітал підприємства є базовою економічною категорією, що визначає можливості функціонування, розвитку та відновлення суб'єкта господарювання. Саме через капітал формується матеріально-технічна база підприємства, забезпечується безперервність виробничо-господарських

процесів, реалізуються інвестиційні рішення та досягаються стратегічні цілі діяльності. Значення капіталу проявляється у його здатності акумулювати фінансові ресурси, трансформувати їх у різні види активів і забезпечувати створення доданої вартості.

В умовах воєнного стану в Україні роль капіталу підприємства суттєво зростає та набуває нових змістовних акцентів. Воєнні дії супроводжуються руйнуванням виробничих потужностей, втратою активів, порушенням логістичних ланцюгів, скороченням ринків збуту та обмеженим доступом до фінансових ресурсів. За таких умов саме наявність достатнього обсягу капіталу та його раціональна структура визначають здатність підприємства зберігати платоспроможність, фінансову стійкість і безперервність діяльності.

Капітал у воєнних умовах виконує не лише традиційні відтворювальну, інвестиційну та розподільчу функції, а й адаптаційну та стабілізаційну. Він забезпечує можливість оперативного реагування на зміни зовнішнього середовища, переорієнтації виробництва, впровадження альтернативних логістичних рішень, цифровізації бізнес-процесів та диверсифікації джерел фінансування. Особливого значення набуває ефективне управління власним капіталом, який у період нестабільності виступає ключовим гарантом фінансової незалежності підприємства та основою залучення позикових ресурсів.

Крім того, капітал підприємства є важливим індикатором його інвестиційної привабливості та ринкової вартості, що має принципове значення в умовах післявоєнного відновлення економіки України. Збереження та нарощування капіталу створює передумови для участі підприємств у програмах державної підтримки, міжнародних грантових та кредитних проектах, а також для залучення стратегічних інвесторів.

Таким чином, капітал підприємства в умовах війни виступає не лише фінансовим ресурсом, а й стратегічним чинником стійкості, відновлення та довгострокового розвитку. Раціональне формування, оптимізація структури та підвищення ефективності використання капіталу є необхідною умовою

збереження конкурентоспроможності підприємств і їх здатності функціонувати в умовах глибоких економічних трансформацій.

Отже, капітал підприємства є ключовою економічною категорією, що відображає сукупність фінансових, матеріальних та нематеріальних ресурсів, залучених у господарську діяльність з метою отримання прибутку та забезпечення сталого розвитку підприємства. Економічна сутність капіталу проявляється у його здатності до самозростання, участі у процесі відтворення та формуванні фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання.

Класифікація капіталу підприємства за джерелами формування, ознакою власності, строками залучення та способом перенесення на виготовлену продукцію дає змогу глибше зрозуміти його структуру, оцінити ефективність використання та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Рациональне поєднання власного і позикового капіталу сприяє підвищенню фінансової стійкості, платоспроможності та конкурентоспроможності підприємства в умовах ринкової економіки.

Таким чином, дослідження економічної сутності та класифікації капіталу створює теоретичну основу для подальшого аналізу механізмів його формування, використання та оптимізації у процесі фінансово-господарської діяльності підприємства. Особливо важливого значення набувають питання джерел формування та напрямів використання капіталу підприємства.

1.2. Джерела формування та напрями використання капіталу підприємства

Ефективне функціонування та розвиток підприємства неможливі без достатнього обсягу капіталу та раціональної організації процесів його формування і використання. Саме джерела формування капіталу визначають фінансові можливості підприємства, рівень його фінансової незалежності та

стійкості, тоді як напрями використання капіталу безпосередньо впливають на результати господарської діяльності та темпи економічного зростання.

У сучасних умовах господарювання особливої актуальності набуває дослідження співвідношення власних і залучених джерел фінансування, а також ефективності спрямування капіталу на операційну, інвестиційну та фінансову діяльність підприємства. Обґрунтований вибір джерел формування капіталу та оптимізація напрямів його використання є важливими передумовами підвищення прибутковості, конкурентоспроможності та забезпечення фінансової стабільності підприємства.

Тому важливо розглянути основні джерела формування капіталу підприємства та напрями його використання з метою визначення їх ролі у забезпеченні ефективної фінансово-господарської діяльності.

Основні джерела формування капіталу підприємства наведені на рис. 1.2.

Класифікація форм фінансування за джерелами залучення капіталу здійснюється з урахуванням критерію приналежності капіталу та правового статусу суб'єктів, які його надають, відповідно до вимог стандартів фінансової звітності, зокрема щодо відображення балансових зобов'язань. У межах такого підходу виокремлюють власний і позиковий капітал. Власний капітал являє собою сукупність економічних ресурсів, що перебувають у розпорядженні власників підприємства, тоді як позиковий капітал охоплює грошові ресурси, залучені від зовнішніх контрагентів, насамперед кредиторів, і надається підприємству на визначений строк з обов'язковим поверненням.

Загальновідомо, що незалежно від стадії розвитку, розміру та характеру операцій серед джерел фінансування діяльності суб'єктів господарювання особливу роль відіграє власний капітал [2; 11]. З одного боку, ця форма фінансування забезпечує інвесторам право власності та участь у розподілі фінансових результатів, а з іншого - передбачає відповідальність за покриття можливих збитків пропорційно вкладеним коштам. Засновники підприємства, які формують його статутний капітал, наділені правом визначати напрями використання інвестованих ресурсів, а також мають право на частку

ліквідаційної вартості у разі припинення діяльності підприємства та інші корпоративні привілеї, що залежать від організаційно-правової форми.

Рис. 1.2. Джерела формування фінансових ресурсів підприємства [27]

Вагоме значення власного капіталу пояснюється тим, що він залучається на невизначений термін і у випадку ліквідації підприємства повертається власникам лише після повного задоволення вимог інших кредиторів. Завдяки цьому власний капітал є найбільш надійним і стабільним джерелом фінансування та виступає основою формування фінансової стійкості підприємства [5, с. 117]. Окрім того, достатній обсяг власного капіталу підвищує кредитоспроможність суб'єкта господарювання та слугує певною гарантією для кредиторів.

Зростання частки власного капіталу у структурі джерел фінансування сприяє зниженню ризику втрати платоспроможності та банкрутства підприємства [18, с. 83].

Водночас ефективне використання позикового капіталу створює можливості для нарощення обсягів діяльності та підвищення рівня прибутковості, а отже - максимізації економічних вигід власників, що зумовлює доцільність застосування альтернативних джерел фінансування.

Запозичений капітал характеризується значною різноманітністю форм, що зумовлено широким колом джерел його залучення, серед яких можуть бути лізингові операції, банківські кредити, позики, гарантії та поруки, державні субсидії й інші інструменти фінансової підтримки. Водночас такий капітал передається підприємству у користування на чітко визначений строк і підлягає обов'язковому поверненню відповідно до заздалегідь погоджених умов.

Залучення позикових коштів супроводжується встановленням конкретних обмежень щодо напрямів їх використання, оскільки у багатьох випадках ці ресурси можуть спрямовуватися виключно на цілі, узгоджені з кредиторами, з урахуванням відповідних фінансових ризиків. Одним із суттєвих недоліків зовнішнього фінансування є необхідність надання забезпечення у формі застави або гарантій на користь кредиторів [36].

Запозичений капітал належить до джерел зовнішнього походження, однак поняття зовнішнього капіталу не обмежується лише банківськими кредитами. Підприємства несуть витрати у вигляді комісійної або процентної винагороди

власникам капіталу за користування залученими фінансовими ресурсами, при цьому розмір плати та строки її сплати визначаються умовами договорів між сторонами.

Таким чином, усі фінансові ресурси – як власні, так і позикові відіграють певну роль у розвитку підприємства, проте є деякі особливості.

Роль власного капіталу у фінансуванні розвитку підприємства проявляється у наступному:

- основне джерело фінансової стабільності: не створює боргових зобов'язань, зменшує фінансові ризики;
- джерело довгострокових інвестицій: дозволяє оновлювати основні засоби, вкладати у модернізацію та інновації;
- підвищує інвестиційну привабливість підприємства для зовнішніх інвесторів і кредиторів;
- сприяє гнучкості управління та оперативному використанню ресурсів у кризових умовах.

Роль власного капіталу проявляється не лише у функціях, але і його призначенні відповідно до окремих видів (рис. 1.3).

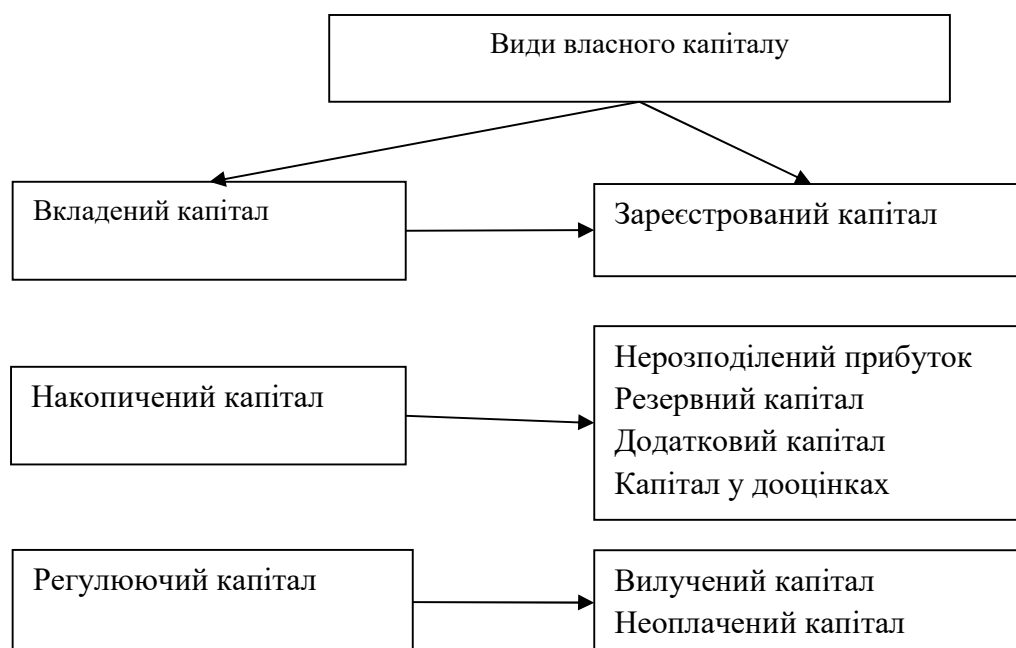

Рис. 1.3. Структура власного капіталу [40, с. 468]

Позиковий капітал має свої особливості у фінансуванні розвитку підприємства:

- забезпечує швидкий доступ до додаткових ресурсів для масштабних інвестицій, експансії чи покриття тимчасових потреб;
- дозволяє реалізовувати проекти, які не можуть фінансуватися лише власними коштами;
- ризик і вартість: збільшує фінансове навантаження, потребує виплати відсотків, що впливає на ліквідність;
- стратегічна роль: за грамотного управління, поєднання власного та позикового капіталу дозволяє оптимізувати структуру фінансування і підвищити рентабельність.

Таким чином, позиковий капітал відіграє ключову роль у забезпеченні фінансової гнучкості та розвитку підприємства, адже дає змогу залучати додаткові ресурси без відволікання власних коштів. Завдяки йому підприємство може розширювати виробництво, впроваджувати інновації, оновлювати основні засоби, підвищувати конкурентоспроможність. У структурі фінансового потенціалу позиковий капітал є інструментом нарощення інвестиційних можливостей і підвищення загальної ефективності використання ресурсів. Водночас його роль має суперечливий характер: з одного боку, він підсилює фінансові можливості, а з іншого - збільшує ризики фінансової нестійкості через зростання боргового навантаження. Тому ефективне управління позиковим капіталом визначає рівень фінансової стійкості, платоспроможності та потенціал подальшого розвитку підприємства.

Капітал підприємства має певні напрями використання. «Використанням капіталу включає фінансування необоротних та оборотних активів підприємства» [13.]

Спрямування фінансових ресурсів на формування необоротних активів полягає у їх інвестуванні в основні засоби, нематеріальні активи, довгострокову дебіторську заборгованість, довгострокові фінансові вкладення, а також інші види необоротних активів. Водночас фінансові ресурси підприємства

використовуються для створення оборотних активів, до складу яких належать запаси, поточна дебіторська заборгованість, короткострокові фінансові інвестиції, грошові кошти та їх еквіваленти, а також інші оборотні активи (рис. 1.4).

Рис. 1.4. Напрями використання фінансових ресурсів підприємства

Складено за даними [7, с. 83]

Також напрями поділяються на виробничі (матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні потреби, інші витрати), збутові (транспортні витрати, зберігання продукції, витрати на реалізацію, страхування, втрати від недостач, реклама) та адміністративно-управлінські (утримання загальногосподарського персоналу, витрати на інформаційні та аудиторські послуги). До фінансових витрат належать платежі за кредитами та позиками, витрати, пов'язані з випуском і обігом власних цінних паперів. Інші витрати охоплюють вибуття активів, збитки від надзвичайних подій, аварій та інших непередбачуваних ситуацій.

Ключовим показником «фінансового здоров'я» підприємства є раціональне використання його фінансових ресурсів, що водночас виступає передумовою досягнення високих результатів у господарській діяльності. Ефективне управління фінансовими ресурсами сприяє отриманню додаткового прибутку.

Значною є роль капіталу для нарощення фінансового потенціалу. Ефективність його використання характеризує система показників: «відносні показники – показники оборотності та ефективності використання фінансових ресурсів. Власне вони є одними із ключових у прийнятті рішення про фінансовий потенціал підприємства, адже визначають наскільки вкладений капітал окупається у вигляді надходжень виручки від реалізації продукції та чистого прибутку» [15].

Аналіз використання капіталу здійснюють у ряд етапів:

- аналіз наявності та структури капіталу, що передбачає аналіз динаміки капіталу за обсягом, складом та структурою, аналіз руху капіталу та інтенсивність його оновлення, оцінку складу джерел фінансування майна підприємств;
- аналіз ефективності використання капіталу підприємства: оцінка оборотності капіталу, оцінка рентабельності капіталу;
- факторний аналіз наявності та ефективності використання капіталу підприємства в цілому і за окремими його видами та елементами: оцінка впливу змін складу та структури капіталу на платоспроможність підприємства, оцінка впливу зміни чинників на оборотність та рентабельність капіталу підприємства, рівень реінвестування прибутку;
- оптимізація структури капіталу підприємства: за критерієм максимізації рентабельності власного капіталу, за критерієм мінімізації середньозваженої вартості капіталу, за критерієм мінімізації рівня фінансового ризику;
- пошук резервів покращення складу та структури капіталу, підвищення ефективності його використання та забезпечення сталого економічного зростання та фінансової безпеки підприємства;
- формування пропозицій щодо практичної реалізації залучення виявлених резервів [28, с.97].

Порядок оцінки показників оборотності капіталу, рентабельності капіталу на основі [24, с. 39; 6, с. 42] наведені у дод. А.

Отже, капітал підприємства є ключовим економічним ресурсом, що забезпечує його функціонування, розвиток та досягнення фінансових цілей. Теоретично капітал розглядається як сукупність власних і позикових джерел фінансування, які формуються на підставі внесків власників, кредитів, фінансових інвестицій та інших ресурсів. Його структура та ефективність використання визначають фінансову стійкість підприємства та можливості для подальшого зростання.

Використання капіталу передбачає спрямування фінансових ресурсів на формування необоротних та оборотних активів. Необоротні активи, такі як основні засоби, нематеріальні активи, довгострокові фінансові вкладення та дебіторська заборгованість, створюють основу для довгострокового розвитку підприємства. Оборотні активи, включно із запасами, поточною дебіторською заборгованістю, короткостроковими фінансовими інвестиціями та грошовими коштами, забезпечують безперебійне функціонування операційної діяльності та оптимізацію виробничих процесів.

Раціональна структура капіталу та оптимізація його використання дозволяють підприємству мінімізувати фінансові ризики, забезпечити прибутковість і зміцнити загальну фінансову стійкість.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ТЗОВ ВП «ВЕКТОР-08» ЗА 2023 - 2025 РОКИ

2.1. Динаміка складу, структури та джерел формування капіталу підприємства

Ефективне функціонування та стабільний розвиток підприємства значною мірою залежать від обсягів капіталу, його структури та джерел формування. Рациональне співвідношення власного і позикового капіталу забезпечує фінансову стійкість підприємства, підвищує його платоспроможність та створює передумови для розширення господарської діяльності. Водночас зміни у структурі капіталу можуть суттєво впливати на рівень фінансових ризиків та ефективність використання наявних ресурсів.

У зв'язку з цим важливим напрямом фінансового аналізу є дослідження складу, структури та джерел формування капіталу підприємства. Такий аналіз дає змогу оцінити тенденції зміни обсягів власного і позикового капіталу, визначити основні джерела фінансування діяльності підприємства, а також виявити позитивні та негативні аспекти у формуванні його фінансових ресурсів.

ТЗОВ ВП «ВЕКТОР-08» є юридичною особою, господарським Товариством за законодавством України, що діє відповідно до статуту, який є його установчим документом.

Місія підприємства: розвивати технологічне виробництво на Україні, здатне конкурувати з провідними закордонними аналогами: виробництво доступних та надійних товарів, створення і впровадження інноваційних технологій [39].

Види діяльності Товариства:

27.52. Виробництво неелектричних побутових приладів;

28.92. Виробництво машин і устаткування для добувної промисловості та будівництва (основний);

33.12. Ремонт і технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення.

Основними видами продукції підприємства є бетонозмішувачі та запчастини до них, піч калориферна, сніговідвал ручний на колесах.

На основі дод. Б.1-Б.3 побудуємо табл. 2.1, що містить склад джерел фінансування ТзОВ ВП «Вектор-08».

Таблиця 2.1

Склад джерел формування капіталу
ТзОВ ВП «Вектор-08» у 2023-2025 роках

тис.грн.

Показники	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Відхилення +,-	
				2024 до 2023 року	2025 до 2024 року
Всього джерел формування капіталу, в т.ч.:	13272,8	12191,3	14027,3	-1081,5	1836
1. Власний капітал:	10651,7	11360,0	12361,6	708,3	1001,6
Зареєстрований капітал	3000,0	3000,0	3000,0	-	-
Додатковий капітал	557,1	557,1	557,1	-	-
Резервний капітал	5,0	5,0	5,0	-	-
Нерозподілений прибуток	7089,6	7797,9	8799,5	708,3	1001,6
2. Поточні зобов'язання:	2621,1	831,3	1665,7	-1789,8	834,4
Короткострокові кредити банків	685,5	-	-	-685,5	0
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	134,0	120,5	251,2	-13,5	130,7
Кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	257,6	192,2	246,1	-65,4	53,9
Кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	38,0	35,6	35,1	-2,4	-0,5
Кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	135,5	122,1	128,7	-13,4	6,6
Інші поточні зобов'язання	1370,5	360,9	1004,6	-1009,6	643,7

За даними таблиці спостерігається неоднозначна динаміка джерел формування капіталу підприємства протягом 2023–2025 рр. Загальна вартість капіталу у 2024 році зменшилася на 1081,5 тис.грн. порівняно з 2023 роком та становила 12191,3 тис.грн., проте у 2025 році відбулося її зростання на 1836,0 тис.грн. до 14027,3 тис.грн. Це свідчить про відновлення фінансового потенціалу підприємства після певного скорочення ресурсної бази у 2024 році.

У структурі джерел формування капіталу переважає власний капітал, що є позитивною ознакою та характеризує підприємство як фінансово незалежне від зовнішніх джерел фінансування. Його обсяг зріс з 10651,7 тис.грн. у 2023 році до 12361,6 тис.грн. у 2025 році. При цьому збільшення власного капіталу забезпечувалося виключно за рахунок зростання нерозподіленого прибутку, який у 2024 році збільшився на 708,3 тис.грн., а у 2025 році – ще на 1001,6 тис.грн. Зареєстрований капітал протягом усього періоду залишався на рівні 3000,0 тис.грн, додатковий капітал – 557,1 тис.грн, резервний капітал – 5,0 тис.грн, що свідчить про відсутність змін у власних внесках власників та резервній політиці підприємства.

Динаміка поточних зобов'язань підприємства протягом досліджуваного періоду є неоднозначною. У 2024 році їх обсяг скоротився на 1789,8 тис.грн., або на 68,3%, що свідчить про суттєве зменшення залежності підприємства від короткострокових залучених коштів. Таке скорочення відбулося насамперед внаслідок повного погашення короткострокових банківських кредитів та зменшення інших поточних зобов'язань. Загалом ця тенденція є позитивною, оскільки сприяє зміцненню фінансової стійкості, підвищенню платоспроможності та зниженню фінансових ризиків.

У 2025 році поточні зобов'язання збільшилися на 834,4 тис.грн., або на 100,4%, порівняно з попереднім роком. Таке зростання може свідчити про активізацію господарської діяльності підприємства та розширення обсягів операцій, що супроводжується збільшенням кредиторської заборгованості. Водночас надмірне зростання поточних зобов'язань може призводити до підвищення ризику втрати ліквідності та потребує постійного контролю з боку

керівництва. Проте, враховуючи, що у 2025 році їх обсяг залишався нижчим за рівень 2023 року, загалом ситуацію можна оцінити як контрольовану і таку, що не створює суттєвих загроз фінансовій стійкості підприємства.

Після аналізу динаміки джерел формування капіталу та їх окремих складових логічним є дослідження структурних змін у складі капіталу підприємства. Аналіз структури дає змогу визначити співвідношення між власними та залученими джерелами фінансування, оцінити рівень фінансової незалежності підприємства та виявити тенденції у формуванні його ресурсної бази. Тому наступним етапом дослідження є оцінка структури капіталу підприємства та змін, які відбулися протягом аналізованого періоду (табл. 2.2.).

Таблиця 2.2

Структура джерел формування капіталу
ТзОВ ВП «Вектор-08» у 2023-2025 роках

%

Показники	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Відхилення +,-	
				2024 до 2023 року	2025 до 2024 року
Всього джерел формування капіталу, в т.ч.:	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00
1. Власний капітал:	80,25	93,18	88,13	12,93	-5,06
Зареєстрований капітал	28,16	26,41	24,27	-1,76	-2,14
Додатковий капітал	5,23	4,90	4,51	-0,33	-0,40
Резервний капітал	0,05	0,04	0,04	0,00	0,00
Нерозподілений прибуток	66,56	68,64	71,18	2,09	2,54
2. Поточні зобов'язання:	19,75	6,82	11,87	-12,93	5,06
Короткострокові кредити банків	26,15	0,00	0,00	-26,15	0,00
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	5,11	14,50	15,08	9,38	0,59
Кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	9,83	23,12	14,77	13,29	-8,35
Кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	1,45	4,28	2,11	2,83	-2,18
Кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	5,17	14,69	7,73	9,52	-6,96
Інші поточні зобов'язання	52,29	43,41	60,31	-8,87	16,90

За результатами аналізу структури джерел формування капіталу ТзОВ ВП «Вектор-08» встановлено, що протягом 2023–2025 рр. основним джерелом фінансування діяльності підприємства залишався власний капітал. Його частка у загальному обсязі джерел формування капіталу зросла з 80,25% у 2023 році до 93,18% у 2024 році, що свідчить про суттєве підвищення фінансової незалежності підприємства та зниження його залежності від зовнішніх джерел фінансування. У 2025 році частка власного капіталу дещо зменшилася до 88,13%, однак продовжувала залишатися на високому рівні.

У складі власного капіталу найбільшу питому вагу займав нерозподілений прибуток, частка якого зросла з 66,56% у 2023 році до 71,18% у 2025 році. Така тенденція є позитивною, оскільки свідчить про здатність підприємства генерувати прибуток та спрямовувати його на подальший розвиток. Водночас частка зареєстрованого капіталу поступово скорочувалася з 28,16% до 24,27%, що пояснюється зростанням загального обсягу капіталу за незмінної величини внесків власників. Аналогічна тенденція спостерігалася щодо додаткового капіталу, частка якого знизилася з 5,23% до 4,51%, тоді як резервний капітал залишався практично незмінним і не мав суттєвого впливу на структуру капіталу підприємства.

Частка поточних зобов'язань у загальному обсязі джерел формування капіталу у 2024 році скоротилася з 19,75% до 6,82%, що є позитивною тенденцією та свідчить про зменшення боргового навантаження на підприємство. У 2025 році цей показник зріс до 11,87%, однак залишився нижчим за рівень 2023 року. Особливо позитивним є повне погашення короткострокових банківських кредитів, частка яких у структурі капіталу зменшилася з 26,15% у структурі поточних зобов'язань до нуля у 2024–2025 роках. Це дозволило підприємству мінімізувати витрати, пов'язані з обслуговуванням кредитних ресурсів, та знизити фінансові ризики.

У структурі поточних зобов'язань у 2025 році зросла частка кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги, яка досягла 15,08%, що може свідчити про активізацію господарської діяльності підприємства та

використання комерційного кредиту як джерела фінансування. Водночас зменшення частки заборгованості перед бюджетом, працівниками та органами страхування порівняно з 2024 роком є позитивним явищем, оскільки свідчить про покращення розрахункової дисципліни підприємства.

Варто зазначити, що протягом 2023–2025 рр. у структурі джерел формування капіталу підприємства були відсутні довгострокові зобов'язання. З одного боку, це є позитивною характеристикою, оскільки свідчить про низький рівень боргового навантаження, відсутність необхідності сплачувати довгострокові відсотки та високу фінансову незалежність підприємства. З іншого боку, повна відсутність довгострокових залучених ресурсів може обмежувати можливості фінансування масштабних інвестиційних проєктів і розширення діяльності. Тому для забезпечення подальшого розвитку підприємству доцільно підтримувати оптимальне співвідношення між власними та залученими джерелами фінансування, використовуючи довгостроковий капітал лише за умови його економічної доцільності та ефективності.

Отже, структура джерел формування капіталу ТзОВ ВП «Вектор-08» характеризується переважанням власного капіталу та високою часткою нерозподіленого прибутку, що свідчить про достатній рівень фінансової стійкості та незалежності підприємства. Зниження залежності від позикових коштів і відсутність банківських кредитів упродовж останніх двох років є позитивними тенденціями, які зміцнюють фінансовий стан підприємства та створюють передумови для його подальшого розвитку.

2.2. Оцінка ефективності використання капіталу підприємства

Наявність достатнього обсягу капіталу та його раціональна структура є важливими передумовами успішної діяльності підприємства. Проте не менш важливим є забезпечення його ефективного використання, оскільки саме від

цього залежить рівень прибутковості, фінансової стійкості та конкурентоспроможності суб'єкта господарювання. Ефективність використання капіталу характеризує здатність підприємства отримувати максимальний результат від залучених фінансових ресурсів та забезпечувати їх безперервний кругообіг.

Оцінка ефективності використання капіталу дає змогу визначити рівень віддачі вкладених коштів, швидкість їх обороту та результативність управління фінансовими ресурсами підприємства.

Показники оборотності капіталу відобрадає табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Оцінка показників оборотності використання капіталу

ТЗОВ ВП «Вектор-08» у 2023-2025 роках

Показник	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Відхилення (+,-)	
				2024 до 2023 року	2025 до 2024 року
Коефіцієнт оборотності капіталу	2,377	1,767	2,004	-0,609	0,236
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	3,083	2,045	2,215	-1,039	0,170
Коефіцієнт оборотності позикового капіталу	10,366	13,036	21,040	2,669	8,004
Тривалість обороту капіталу, дні	151	204	180	52	-24
Тривалість одного обороту власного капіталу, дні	117	176	163	59	-14
Тривалість одного обороту позикового капіталу, дні	35	28	17	-7	-11

За даними таблиці 2.3 ефективність використання капіталу ТЗОВ ВП «Вектор-08» протягом 2023–2025 рр. характеризувалася неоднозначною динамікою. У 2024 році спостерігалось уповільнення оборотності капіталу, про що свідчить зниження коефіцієнта оборотності капіталу з 2,377 до 1,767, або на 0,609. Це означає, що кожна гривня вкладеного капіталу генерувала менший обсяг чистого доходу, ніж у попередньому році. Водночас у 2025 році показник зріс до 2,004, що свідчить про часткове відновлення ефективності використання капіталу та активізацію господарської

діяльності підприємства.

Аналогічна тенденція спостерігалася щодо власного капіталу. Коефіцієнт його оборотності у 2024 році скоротився з 3,083 до 2,045, що свідчить про зниження рівня віддачі власних фінансових ресурсів. У 2025 році показник дещо покращився та досяг 2,215, однак так і не повернувся до рівня 2023 року. Це може бути пов'язано зі швидшими темпами зростання власного капіталу порівняно з обсягами реалізації продукції.

Позитивною тенденцією є зростання коефіцієнта оборотності позикового капіталу. У 2024 році він збільшився на 2,669, а у 2025 році – ще на 8,004, досягнувши 21,040. Такі зміни свідчать про більш інтенсивне використання залучених коштів та підвищення ефективності їх використання у процесі господарської діяльності. Високе значення показника значною мірою пояснюється скороченням обсягу позикового капіталу за одночасного зростання доходів від реалізації.

Про уповільнення обороту капіталу у 2024 році свідчить також збільшення тривалості одного обороту капіталу з 151 до 204 днів. Це означає, що капіталу потрібно було на 52 дні більше для здійснення повного кругообігу та повернення у грошову форму. У 2025 році тривалість обороту скоротилася до 180 днів, що є позитивною тенденцією, оскільки свідчить про прискорення обороту ресурсів підприємства.

Схожа ситуація спостерігалася щодо власного капіталу: тривалість одного його обороту збільшилася зі 117 до 176 днів у 2024 році, а у 2025 році скоротилася до 163 днів. Водночас тривалість обороту позикового капіталу протягом усього періоду зменшувалася – з 35 днів у 2023 році до 17 днів у 2025 році, що характеризує прискорення його обороту та підвищення ефективності використання залучених коштів.

Отже, результати аналізу свідчать, що у 2024 році підприємство зіткнулося з певним зниженням ефективності використання сукупного та власного капіталу, про що свідчать скорочення коефіцієнтів оборотності та збільшення тривалості одного обороту. Проте у 2025 році відбулося часткове

відновлення показників, що вказує на покращення ділової активності підприємства. Особливо позитивною тенденцією є прискорення оборотності позикового капіталу, що свідчить про раціональне використання залучених фінансових ресурсів.

Показники оборотності характеризують швидкість кругообігу капіталу та ефективність його використання у процесі господарської діяльності. Однак для комплексної оцінки результативності управління капіталом необхідно також визначити рівень прибутку, який підприємство отримує від використання залучених фінансових ресурсів. Саме тому важливим етапом аналізу є дослідження показників рентабельності капіталу, які відображають ефективність вкладення коштів та рівень їх дохідності.

З метою оцінки прибутковості використання фінансових ресурсів доцільно проаналізувати рентабельність сукупного, власного та позикового капіталу, що дозволить визначити ефективність управління окремими джерелами фінансування та оцінити їхній вплив на результати діяльності підприємства (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Оцінка показників ефективності використання капіталу
ТзОВ ВП «Вектор-08» у 2023-2025 роках

%

Показник	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Відхилення (+,-)	
				2024 до 2023 року	2025 до 2024 року
Рентабельність капіталу	7,78	5,56	7,00	-2,22	1,44
Рентабельність власного капіталу	10,10	6,44	7,74	-3,66	1,30
Рентабельність позикового капіталу	33,94	41,03	73,49	7,09	32,46

За результатами аналізу показників рентабельності капіталу ТзОВ ВП «Вектор-08» у 2023–2025 рр. можна зробити висновок про неоднозначну динаміку ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. У 2024 році рентабельність сукупного капіталу знизилася з

7,78% до 5,56%, тобто на 2,22%. Це свідчить про скорочення прибутку, отриманого з кожної гривні капіталу, вкладеного в діяльність підприємства. Проте у 2025 році показник зріс до 7,00%, що вказує на відновлення ефективності використання капіталу, хоча його рівень залишився дещо нижчим порівняно з 2023 роком.

Подібна тенденція спостерігалася і щодо рентабельності власного капіталу. У 2024 році показник зменшився на 3,66% та становив 6,44%, що свідчить про зниження ефективності використання коштів власників підприємства. У 2025 році рентабельність власного капіталу зросла до 7,74%, або на 1,30% порівняно з попереднім роком. Незважаючи на позитивну динаміку, показник не досяг рівня 2023 року, що свідчить про наявність резервів підвищення ефективності використання власних фінансових ресурсів.

Найвищими значеннями протягом усього досліджуваного періоду характеризувалася рентабельність позикового капіталу. У 2024 році вона зросла з 33,94% до 41,03%, а у 2025 році досягла 73,49%, збільшившись на 32,46% порівняно з 2024 роком. Таке стрімке зростання свідчить про високу результативність використання залучених коштів та значне перевищення темпів зростання прибутку над темпами зміни позикового капіталу. Водночас настільки високі значення показника можуть бути пов'язані не лише зі збільшенням прибутку, а й зі скороченням обсягу позикових коштів, що спостерігалось на підприємстві протягом аналізованого періоду.

Отже, результати аналізу свідчать, що у 2024 році ефективність використання сукупного та власного капіталу знизилася, однак у 2025 році спостерігалось покращення більшості показників рентабельності. Загалом підприємство забезпечує прибуткове використання як власних, так і залучених фінансових ресурсів, а позитивна динаміка показників у 2025 році свідчить про підвищення результативності його фінансово-господарської діяльності.

Отримані результати свідчать про наявність прямого взаємозв'язку між оборотністю та рентабельністю капіталу. Зниження швидкості обороту капіталу у 2024 році супроводжувалося скороченням показників його рентабельності, що

свідчить про зменшення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. У 2025 році прискорення оборотності капіталу позитивно вплинуло на його прибутковість, забезпечивши зростання рентабельності сукупного та власного капіталу. Це підтверджує, що одним із ключових напрямів підвищення ефективності використання капіталу є прискорення його обороту та збільшення обсягів реалізації продукції без пропорційного зростання потреби у фінансових ресурсах.

Отже, за результатами аналізу складу та структури капіталу ТзОВ ВП «Вектор-08» встановлено, що протягом 2023–2025 рр. підприємство характеризувалося високим рівнем фінансової незалежності, оскільки основним джерелом фінансування його діяльності залишався власний капітал. Його обсяг упродовж досліджуваного періоду зростав переважно за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку, що свідчить про здатність підприємства забезпечувати самофінансування та накопичувати власні фінансові ресурси. Водночас спостерігалось скорочення поточних зобов'язань порівняно з 2023 роком та повна відсутність довгострокових зобов'язань, що позитивно характеризує рівень боргового навантаження та фінансової стійкості підприємства. Загалом структура капіталу є раціональною, оскільки переважання власних джерел фінансування знижує фінансові ризики та сприяє зміцненню платоспроможності підприємства.

Оцінка ефективності використання капіталу показала, що у 2024 році спостерігалось певне погіршення результативності його використання, про що свідчать зниження показників оборотності та збільшення тривалості одного обороту як сукупного, так і власного капіталу. Це означає, що фінансові ресурси підприємства використовувалися менш інтенсивно, а їх кругообіг уповільнився. Проте у 2025 році більшість показників ділової активності покращилися, що свідчить про відновлення ефективності використання капіталу та активізацію господарської діяльності підприємства. Особливо позитивною тенденцією стало прискорення оборотності позикового капіталу, що характеризує більш раціональне використання залучених коштів.

Аналіз рентабельності капіталу підтвердив виявлені тенденції. У 2024 році прибутковість сукупного та власного капіталу знизилася, однак у 2025 році спостерігалось її відновлення. Найбільш суттєве зростання продемонструвала рентабельність позикового капіталу, що свідчить про високу ефективність використання залучених фінансових ресурсів. Таким чином, проведений аналіз дає підстави стверджувати, що ТзОВ ВП «Вектор-08» загалом ефективно формує та використовує свій капітал, однак наявність коливань показників оборотності та рентабельності свідчить про необхідність пошуку додаткових резервів підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами, що обумовлює доцільність розроблення відповідних заходів у наступному розділі роботи.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ТЗОВ ВП «ВЕКТОР-08»

3.1. Заходи щодо підвищення ефективності використання капіталу підприємства

Проведений аналіз ефективності використання капіталу ТзОВ ВП «Вектор-08» засвідчив, що підприємство характеризується достатньо високим рівнем фінансової стійкості та незалежності від зовнішніх джерел фінансування. Частка власного капіталу протягом 2023–2025 років залишалася домінуючою у структурі джерел формування майна підприємства, що позитивно впливає на його платоспроможність та інвестиційну привабливість. Водночас результати оцінки ділової активності та рентабельності свідчать про наявність резервів підвищення ефективності використання фінансових ресурсів.

Зокрема, у 2024 році коефіцієнт оборотності капіталу знизився з 2,377 до 1,767, а тривалість одного обороту збільшилася зі 151 до 204 днів. Аналогічна тенденція спостерігалася щодо власного капіталу, оборотність якого зменшилася з 3,083 до 2,045, а тривалість обороту зросла зі 117 до 176 днів. Це свідчить про уповільнення процесу кругообігу фінансових ресурсів та зниження ефективності їх використання. Незважаючи на покращення показників у 2025 році, коли коефіцієнт оборотності капіталу зріс до 2,004, а тривалість одного обороту скоротилася до 180 днів, підприємство все ще не досягло рівня 2023 року.

Одним із ключових напрямів підвищення ефективності використання капіталу є прискорення оборотності оборотних активів. Для підприємства, діяльність якого пов'язана з виробництвом металоконструкцій та виконанням будівельно-монтажних робіт, важливе значення має раціональне управління

запасами сировини, матеріалів та готової продукції. Надмірне накопичення запасів призводить до відволікання значних обсягів фінансових ресурсів з обороту та уповільнення оборотності капіталу.

З метою підвищення ефективності використання капіталу доцільно впровадити систему планування закупівель матеріалів відповідно до фактичних виробничих потреб. Це дозволить уникнути формування надлишкових запасів металопрокату, комплектуючих та інших матеріальних ресурсів. Скорочення середніх залишків запасів навіть на 10–15 % сприятиме вивільненню частини оборотного капіталу та його спрямуванню на фінансування поточної діяльності підприємства.

Наступним важливим напрямом підвищення ефективності використання капіталу є вдосконалення управління дебіторською заборгованістю. У сучасних умовах господарювання значна частина фінансових ресурсів підприємств зосереджується у розрахунках із покупцями та замовниками. У результаті кошти тимчасово вилучаються з обороту, що негативно впливає на ліквідність та фінансову стійкість підприємства.

Для ТзОВ ВП «Вектор-08» доцільно впровадити систему контролю за своєчасністю розрахунків контрагентів, яка передбачатиме встановлення граничних термінів відстрочення платежів, регулярний моніторинг стану дебіторської заборгованості та застосування економічних стимулів для прискорення розрахунків. Зокрема, підприємство може використовувати систему знижок для клієнтів у разі дострокової оплати виконаних робіт або поставленої продукції. Такий підхід сприятиме прискоренню надходження грошових коштів та підвищенню ліквідності підприємства.

Важливим резервом підвищення ефективності використання капіталу є збільшення обсягів реалізації продукції та послуг. Аналіз показав, що у 2024 році чистий дохід підприємства скоротився з 31265,8 тис.грн. до 22502,0 тис. грн, тобто на 8763,8 тис. грн. Саме зниження виручки стало однією з причин погіршення показників оборотності та рентабельності капіталу. У 2025 році чистий дохід зріс до 26268,2 тис. грн, однак ще не досяг рівня 2023 року.

У зв'язку з цим доцільним є розширення клієнтської бази підприємства та активізація маркетингової діяльності. На офіційному сайті підприємства представлено широкий спектр виробничих можливостей, що створює передумови для залучення нових замовників та розширення ринків збуту. Підвищення рівня завантаження виробничих потужностей дозволить збільшити обсяги реалізації продукції без суттєвого зростання постійних витрат, що позитивно вплине на фінансові результати діяльності підприємства.

Підвищення ефективності використання капіталу також може бути досягнуто шляхом удосконалення системи фінансового планування. Для цього доцільно запровадити систему бюджетування, яка дозволить здійснювати оперативний контроль над рухом грошових коштів та ефективністю використання фінансових ресурсів. Регулярний аналіз показників оборотності, рентабельності та ліквідності забезпечить своєчасне виявлення проблемних аспектів діяльності та прийняття відповідних управлінських рішень.

Важливим напрямом підвищення ефективності використання капіталу підприємства є забезпечення зростання прибутковості його діяльності. Як показав проведений аналіз, у 2024 році чистий прибуток ТзОВ ВП «Вектор-08» зменшився з 1023,8 тис.грн. до 708,3 тис.грн., що негативно позначилося на показниках рентабельності капіталу. Зокрема, рентабельність сукупного капіталу знизилася з 7,78% до 5,56%, а рентабельність власного капіталу – з 10,10% до 6,44%. Незважаючи на покращення ситуації у 2025 році, коли чистий прибуток збільшився до 917,5 тис.грн., а рентабельність капіталу зросла до 7,0%, підприємству необхідно продовжувати роботу над підвищенням результативності використання наявних фінансових ресурсів.

Одним із засобів досягнення цієї мети є скорочення виробничих витрат. Оскільки діяльність підприємства пов'язана з виготовленням металоконструкцій та виконанням будівельних робіт, значну частку собівартості становлять витрати на металопрокат, комплектуючі, паливно-енергетичні ресурси та оплату праці. За умов зростання цін на сировину особливої актуальності набуває пошук постачальників, які можуть забезпечити

більш вигідні умови співпраці. Крім того, підприємству доцільно здійснювати регулярний аналіз структури витрат та визначати резерви їх зниження без погіршення якості продукції.

Важливим резервом підвищення ефективності використання капіталу є вдосконалення системи управління виробничими процесами. У сучасних умовах господарювання конкурентоспроможність підприємств значною мірою залежить від швидкості виконання замовлень та раціонального використання ресурсів. Скорочення тривалості виробничого циклу дозволяє прискорити оборотність вкладеного капіталу та забезпечити більш швидке повернення інвестованих коштів. У зв'язку з цим доцільним є удосконалення планування виробництва, координації роботи структурних підрозділів та контролю виконання виробничих завдань.

Особливу увагу слід приділяти використанню сучасних інформаційних технологій в управлінні підприємством. Автоматизація процесів обліку, планування та контролю сприятиме оперативному отриманню інформації про стан активів, розрахунків з контрагентами та фінансових результатів діяльності. Це дозволить керівництву своєчасно реагувати на зміни зовнішнього середовища та приймати більш обґрунтовані управлінські рішення щодо використання капіталу.

Ще одним напрямом підвищення ефективності використання капіталу є удосконалення політики управління грошовими коштами. Для забезпечення стабільної платоспроможності підприємству необхідно підтримувати оптимальний обсяг грошових ресурсів, достатній для виконання поточних зобов'язань, але не надмірний, оскільки надлишкові залишки коштів не приносять доходу. Вільні грошові ресурси можуть спрямовуватися на фінансування розширення виробництва, оновлення основних засобів або реалізацію інвестиційних проєктів.

Крім того, доцільним є впровадження системи постійного моніторингу ефективності використання капіталу. Така система повинна передбачати регулярний розрахунок показників оборотності, рентабельності, фінансової

стійкості та ліквідності. Отримані результати мають використовуватися під час розроблення управлінських рішень та формування фінансової стратегії підприємства. Постійний контроль за динамікою зазначених показників дозволить своєчасно виявляти негативні тенденції та вживати заходів щодо їх усунення.

Очікується, що реалізація запропонованих заходів забезпечить зростання швидкості обороту капіталу, збільшення обсягів реалізації продукції та покращення фінансових результатів діяльності підприємства. За умови ефективного управління запасами, дебіторською заборгованістю та грошовими коштами можливе скорочення тривалості одного обороту капіталу на 10–15 днів. Це сприятиме вивільненню частини оборотних коштів та підвищенню їх продуктивності.

Також можна очікувати збільшення рентабельності капіталу за рахунок зростання прибутку та більш раціонального використання фінансових ресурсів. Підвищення ефективності використання капіталу створить передумови для зміцнення фінансового стану ТзОВ ВП «Вектор-08», підвищення його конкурентоспроможності та забезпечення стабільного розвитку у довгостроковій перспективі.

Важливим чинником підвищення ефективності використання капіталу є розвиток кадрового потенціалу підприємства. Саме від рівня кваліфікації працівників залежить продуктивність праці, якість виконання виробничих операцій та раціональність використання матеріальних і фінансових ресурсів. У зв'язку з цим доцільно здійснювати регулярне підвищення кваліфікації персоналу, впроваджувати сучасні методи мотивації працівників та створювати умови для професійного розвитку. Це сприятиме зростанню продуктивності праці та підвищенню віддачі від вкладеного капіталу.

Не менш важливим напрямом є розширення співпраці з постійними замовниками та формування довгострокових партнерських відносин. Наявність стабільного портфеля замовлень забезпечує рівномірне завантаження виробничих потужностей підприємства та більш ефективне використання його

ресурсного потенціалу. Крім того, довгострокова співпраця дозволяє знизити витрати на пошук нових клієнтів, підвищити прогнозованість грошових надходжень та покращити фінансові результати діяльності.

Таким чином, підвищення ефективності використання капіталу ТзОВ ВП «Вектор-08» повинно здійснюватися комплексно та охоплювати всі основні напрями фінансово-господарської діяльності підприємства. Реалізація запропонованих заходів щодо прискорення оборотності капіталу, оптимізації управління запасами та дебіторською заборгованістю, підвищення прибутковості діяльності, удосконалення фінансового планування та розвитку кадрового потенціалу сприятиме зміцненню фінансового стану підприємства, підвищенню його конкурентоспроможності та забезпеченню сталого економічного розвитку в майбутньому.

3.2. Прогнозні показники формування та використання капіталу підприємства

Ефективне функціонування підприємства значною мірою залежить від раціонального формування капіталу та оптимального співвідношення власних і залучених джерел фінансування. Саме структура капіталу визначає рівень фінансової стійкості підприємства, його інвестиційні можливості та здатність забезпечувати безперервність господарської діяльності. Тому важливим завданням фінансового менеджменту є формування такої структури капіталу, яка б забезпечувала максимальну ефективність використання фінансових ресурсів за прийняттого рівня ризику.

Проведений у другому розділі аналіз показав, що протягом 2023–2025 років ТзОВ ВП «Вектор-08» характеризувався високим рівнем фінансової незалежності. У 2025 році загальна величина капіталу підприємства становила 14027,3 тис.грн., з яких 12361,6 тис.грн. припадало на власний капітал. Частка

власного капіталу перевищувала 88%, що свідчить про значну автономність підприємства від зовнішніх джерел фінансування. При цьому довгострокові зобов'язання були відсутні, а обсяг поточних зобов'язань становив лише 1665,7 тис.грн.

Безперечно, така структура джерел фінансування має низку переваг, серед яких високий рівень фінансової стійкості, низький ризик втрати платоспроможності та незалежність від кредиторів. Разом із тим надмірна орієнтація виключно на власні джерела фінансування може певною мірою стримувати розвиток підприємства. За відсутності зовнішніх фінансових ресурсів підприємство обмежене можливостями нерозподіленого прибутку, що зменшує темпи оновлення виробничої бази та реалізації перспективних інвестиційних проєктів.

У зв'язку з цим доцільним є формування більш збалансованої структури капіталу, яка передбачатиме помірне використання позикових коштів. Використання фінансового левериджу дозволяє збільшити фінансові можливості підприємства без істотного зниження його фінансової стійкості. Оскільки ТзОВ ВП «Вектор-08» має достатній запас фінансової незалежності, залучення певного обсягу довгострокового позикового капіталу не створюватиме суттєвих ризиків для його діяльності.

Одним із перспективних напрямів оптимізації структури капіталу є залучення довгострокового банківського кредиту для модернізації виробничого обладнання. Виробництво металоконструкцій вимагає постійного оновлення технічної бази та впровадження сучасних технологій. Використання більш продуктивного обладнання дозволить скоротити виробничі витрати, підвищити продуктивність праці та збільшити обсяги реалізації продукції. Проте перешкодою для залучення кредитних ресурсів є рівень рентабельності капіталу, який нижчий за відсоток кредитування, тому наразі таке залучення є ризиковим.

Важливим напрямом оптимізації джерел формування капіталу наразі є подальше нарощування власного капіталу за рахунок реінвестування прибутку.

Аналіз показав, що протягом досліджуваного періоду основним фактором зростання власного капіталу було збільшення нерозподіленого прибутку. У 2025 році його величина досягла 8799,5 тис. грн, що на 1709,9 тис.грн. більше порівняно з 2023 роком. Збереження такої тенденції дозволить підприємству зміцнювати власну фінансову базу та підтримувати високий рівень фінансової незалежності.

Особливу увагу у системі запропонованих заходів слід приділити підвищенню ефективності використання власного капіталу підприємства, оскільки саме він є основним джерелом формування фінансових ресурсів ТзОВ ВП «Вектор-08». Збільшення віддачі на вкладений власний капітал можливе за рахунок зростання чистого прибутку, підвищення рентабельності діяльності та оптимізації структури витрат.

Важливим напрямом є забезпечення більш раціонального реінвестування отриманого прибутку у виробничу діяльність підприємства. Це дозволить не лише збільшити обсяг власного капіталу, але й посилити внутрішні джерела фінансування без залучення додаткових позикових ресурсів, що є особливо актуальним за умов високого рівня фінансової стійкості підприємства.

Крім того, підвищення ефективності використання власного капіталу безпосередньо пов'язане з прискоренням оборотності активів та підвищенням результативності операційної діяльності. Це створює передумови для зростання рентабельності власного капіталу та зміцнення загальної фінансової стабільності підприємства в довгостроковій перспективі.

З урахуванням високого рівня загальної ліквідності підприємства та значного перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською, доцільним є часткове переглядання політики управління поточними зобов'язаннями. Зокрема, підприємство має можливість більш активно використовувати комерційний кредит постачальників у межах договірних умов, що дозволить частково компенсувати відволікання коштів у дебіторську заборгованість та підвищити ефективність використання оборотного капіталу.

Для оцінки перспектив розвитку підприємства доцільно здійснити

прогноз основних показників формування та використання капіталу на 2026–2028 роки. Прогнозні показники діяльності ТзОВ ВП «Вектор-08» на 2026–2028 роки сформовано на основі комплексного підходу до оцінювання перспектив розвитку підприємства. Для різних груп показників застосовано різні методичні підходи з урахуванням характеру їхньої динаміки та економічного змісту.

Прогноз загальної величини капіталу та його складових елементів (власного капіталу та поточних зобов'язань) здійснено на основі розрахунку середньорічного темпу зростання за 2023–2025 роки. Такий підхід дозволяє врахувати інерційність розвитку фінансової структури та забезпечити реалістичність прогнозних значень.

Прогнозування виручки від реалізації продукції та чистого прибутку базується на аналізі динаміки показників за 2024–2025 роки, оскільки саме цей період характеризується відновленням господарської діяльності підприємства після попереднього спаду. З урахуванням позитивної тенденції зростання обсягів реалізації та покращення фінансових результатів, а також реалізації запропонованих у роботі заходів щодо підвищення ефективності використання капіталу, передбачається подальше поступове зростання доходів і прибутковості підприємства.

Особливістю прогнозної моделі є те, що темпи зростання чистого прибутку є вищими порівняно з темпами зростання виручки. Це пояснюється очікуваним ефектом від впровадження заходів щодо оптимізації структури витрат, прискорення оборотності оборотних активів, удосконалення управління запасами та дебіторською заборгованістю. У результаті цього підприємство матиме можливість отримувати більший фінансовий результат при відносно меншому прирості обсягів реалізації (табл. 3.1).

Зміни у структурі капіталу характеризуються незначним зменшенням частки власного капіталу при одночасному збільшенні обсягу поточних зобов'язань. Така тенденція є економічно обґрунтованою та не несе загрози фінансовій стійкості підприємства, оскільки рівень автономії залишається високим.

Таблиця 3.1

Прогноз показників стану капіталу ТзОВ ВП «Вектор-08»
на 2026-2028 роки

Показники	2025 рік	2026 рік (прогноз)	2027 рік (прогноз)	2028 рік (прогноз)	Відхилення 2026 року від 2025 року
Власний капітал	12361,6	13317,6	14347,4	15457,0	956
Поточні зобов'язання	1665,7	1932,9	2243,1	2603,0	267,2
Капітал	14027,3	15250,5	16590,5	18060,0	1223,2
Виручка від реалізації продукції	26268,2	30664,8	35797,2	41788,6	4396,6
Чистий прибуток	917,5	1188,5	1539,5	1994,2	271
Коефіцієнт оборотності капіталу	2,004	2,095	2,248	2,412	0,091
Тривалість обороту капіталу, дні	180	172	160	149	-8
Рентабельність капіталу, %	7,00	8,12	9,67	11,51	1,12

Зростання поточних зобов'язань пояснюється більш активним використанням безкоштовних джерел фінансування, зокрема кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги, що дозволяє частково компенсувати відволікання коштів у дебіторську заборгованість та підвищити ефективність використання оборотного капіталу.

При цьому слід зазначити, що навіть за умов зростання частки позикових джерел фінансування фінансова стійкість підприємства суттєво не погіршується. Це обумовлено тим, що підприємство протягом аналізованого періоду характеризується високим рівнем ліквідності та значним перевищенням власного капіталу над зобов'язаннями. Таким чином, незначне збільшення поточних зобов'язань сприятиме більш раціональному формуванню структури капіталу без підвищення фінансових ризиків.

У цілому прогнозні показники відображають позитивну динаміку розвитку ТзОВ ВП «Вектор-08», що проявляється у зростанні обсягів реалізації продукції, збільшенні чистого прибутку, підвищенні рентабельності капіталу та

поступовому вдосконаленні структури джерел фінансування. Це свідчить про ефективність запропонованих у роботі заходів та їх позитивний вплив на фінансово-економічні результати діяльності підприємства.

Отже, з метою підвищення ефективності використання капіталу ТзОВ ВП «Вектор-08» та покращення фінансових результатів його діяльності необхідно реалізувати комплекс заходів, спрямованих на прискорення оборотності оборотних активів, удосконалення управління запасами та дебіторською заборгованістю, а також оптимізацію витрат підприємства.

Крім того, доцільним є удосконалення структури капіталу шляхом більш активного використання комерційної кредиторської заборгованості в межах договірних умов, що дозволить підвищити ефективність використання оборотних ресурсів без суттєвого погіршення фінансової стійкості підприємства.

Реалізація зазначених заходів забезпечить підвищення рентабельності діяльності, прискорення оборотності капіталу та зміцнення фінансового стану підприємства у довгостроковій перспективі.

ВИСНОВКИ

Капітал підприємства є одним із ключових економічних ресурсів, який забезпечує безперервність його функціонування, фінансову стійкість та можливості розвитку. Він формує фінансову основу діяльності підприємства та визначає його здатність до адаптації в умовах змін зовнішнього середовища. Ефективність управління капіталом безпосередньо впливає на рівень прибутковості, платоспроможності та інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання.

Капітал підприємства являє собою сукупність власних і позикових джерел фінансування, які використовуються для формування активів та забезпечення господарської діяльності. Раціональне формування структури капіталу передбачає досягнення оптимального співвідношення між власними та залученими коштами, що дозволяє одночасно підтримувати фінансову незалежність і підвищувати ефективність використання ресурсів. При цьому важливим є баланс між рівнем ризику та рівнем дохідності підприємства.

Аналіз капіталу ТзОВ ВП «Вектор-08» засвідчив, що підприємство протягом досліджуваного періоду характеризується високим рівнем фінансової незалежності, оскільки основну частку у структурі капіталу займають власні джерела фінансування. Зростання власного капіталу відбувалося переважно за рахунок накопичення нерозподіленого прибутку, що свідчить про здатність підприємства до самофінансування та внутрішнього відтворення ресурсів.

Водночас структура зобов'язань характеризується відносно низьким рівнем залучення довгострокового боргового капіталу та коливаннями поточних зобов'язань. Така ситуація з одного боку знижує фінансові ризики, однак з іншого — свідчить про недостатнє використання потенціалу залучених ресурсів як інструменту підвищення ефективності оборотного капіталу. Особливо це проявляється у значному перевищенні дебіторської заборгованості над кредиторською, що призводить до додаткового відволікання фінансових

ресурсів з обороту.

Оцінка ефективності використання капіталу показала неоднорідну динаміку показників. У 2024 році спостерігалось уповільнення оборотності капіталу та зниження рентабельності, що свідчить про тимчасове зниження ефективності використання фінансових ресурсів. У 2025 році ситуація покращилася: відбулося прискорення оборотності активів та відновлення рівня прибутковості. Найбільш позитивною тенденцією стало зростання рентабельності позикового капіталу, що свідчить про ефективніше використання залучених ресурсів.

Отримані результати свідчать, що підприємство загалом має стабільну фінансову основу, однак ефективність використання капіталу потребує подальшого вдосконалення.

До ключових заходів напями підвищення ефективності використання капіталу віднесено прискорення оборотності оборотних активів шляхом оптимізації запасів і вдосконалення управління дебіторською заборгованістю, що дозволить зменшити обсяг відволіканих коштів. Важливим напрямом є також підвищення ефективності витратної політики підприємства та покращення операційної діяльності, що сприятиме зростанню чистого прибутку.

Окрему увагу приділено підвищенню ефективності використання власного капіталу, яке передбачає зростання рівня його віддачі через реінвестування прибутку у розвиток підприємства. Це дозволяє посилити внутрішні джерела фінансування та забезпечити стабільне зростання фінансового потенціалу без суттєвого залучення зовнішніх ресурсів.

Також обґрунтовано доцільність часткового збільшення поточних зобов'язань за рахунок комерційного кредиту постачальників. Такий підхід дозволяє більш раціонально використовувати оборотний капітал та частково компенсувати дисбаланс між дебіторською та кредиторською заборгованістю. При цьому підкреслюється, що навіть за умов збільшення короткострокових зобов'язань фінансова стійкість підприємства не погіршується, оскільки рівень

ліквідності залишається високим.

Прогнозні розрахунки свідчать про позитивні перспективи розвитку підприємства у середньостроковому періоді. Очікується зростання виручки та чистого прибутку, підвищення рентабельності капіталу, а також поступове вдосконалення структури джерел фінансування. Важливо, що зростання прибутковості випереджатиме темпи збільшення капіталу, що є ознакою підвищення ефективності його використання.

Таким чином, результати дослідження дозволяють зробити висновок, що капітал підприємства використовується загалом ефективно, проте має потенціал для подальшого вдосконалення. Реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню оборотності фінансових ресурсів, зміцненню фінансової стійкості та зростанню прибутковості діяльності ТзОВ ВП «Вектор-08» у майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Богма О., Камінський С., Гутник П. Фінансовий потенціал підприємства: методика оцінювання. *SCIENTIA FRUCTUOSA*. 2022. № 2. С. 37-47.
2. Бражник Л.В., Аранчій Д.С., Чоп В.С. Фінансові ресурси підприємства: управління та їх вплив на фінансовий стан. *Цифрова економіка та економічна безпека*. (2023). 5(05). С. 115–120.
3. Бровко Л. І., Водолазська О. А., Ісмайлова С. І. Формування фінансових ресурсів аграрних підприємств України в умовах воєнних дій. Інвестиції: практика та досвід. 2023. № 22. С. 118-123. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.22.118> (дата звернення: 25.05.2026)
4. Великий Ю.В., Прядчик В.І. Організаційно-економічний механізм управління капіталом підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 12. С. 53-59.
5. Вівчар О. Й., Кос Т. Ю. Сучасні методи оцінювання фінансової стійкості підприємства. *Young Scientist*. 2023. № 4(116). С. 115-119. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-4-116-23> (дата звернення: 28.04.2025)
6. Гаватюк Л.С., Ковальчук Н.О.: навчально-наочний посібник «Фінансовий аналіз у схемах і таблицях». Чернівці, 2019. 120 с.
7. Гриценко Л.Л., Деркач Л.С. Дослідження формування та використання фінансових ресурсів корпоративного підприємства. *Вісник Сум ДУ. Серія «Економіка»*. 2021. № 2. С. 79–87.
8. Данилків Х. П., Гембарська Н. Є., Когут-Ференс О. І. Теоретичні аспекти управління оборотним капіталом підприємств. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми економіки та управління»*. 2022. №2(10). С. 123-134.
9. Даценко А.М. Фінансове забезпечення підприємств в контексті сталого розвитку національної економіки. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск 61.

URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3775> (дата звернення: 29.04.2026)

10. Дмитрук В.О., Максимець Ю.В. Сутність категорії «капітал підприємства» відповідно до сучасних досліджень в цій сфері. *Ефективна економіка*. 2020. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7919> (дата звернення: 15.05.2026)

11. Євтушевська О. О., Чернов К. І. Теоретичні аспекти власного капіталу підприємства: сутність та структура. *Food Industry*. URL: <https://doi.org/10.15673/fie.v12i3.1812> (дата звернення: 10.03.2026)

12. Ізюмська В.А. Аналіз теоретичних підходів до визначення дефініції «капітал підприємства». *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 35. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1102/1059> (дата звернення: 27.04.2026).

13. Іщенко Н.А. Управління капіталом підприємства: теоретичні та практичні аспекти. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск 70. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5369> (дата звернення: 10.05.2026).

14. Кавтиш О.П., Чепурний Д.О. Аналіз підходів до управління фінансовим потенціалом підприємств в умовах зростання невизначеності. *Науковий журнал «ECONOMIC SYNERGY»*. 2023. Випуск 2 (8). С. 159-176.

15. Ковальчук Н.О. Оцінка фінансового потенціалу підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. №34. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1001/959> (дата звернення: 19.04.2026).

16. Кореньяк В.Г. Теоретичні аспекти дефініції 'капітал підприємства. *Сталий розвиток економіки*. 2025. №4 (55). С. 237-242.

17. Кремень В.М., Кремень О.І., Кравченко А.В. Теоретичні засади управління капіталом підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2020. № 11. С. 19-22.

18. Кузенко Т., Литовченко О., Сабліна Н. Шляхи удосконалення

управління структурою капіталу підприємства. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. № 4. С. 81-88. URL: <https://doi.org/10.32782/dees.4-14> (дата звернення: 23.02.2026)

19. Лазаріді М.М. Теоретико-методичні підходи до визначення сутності фінансових ресурсів підприємства. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2024. Випуск 22. С.111-117.

20. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 304 с.

21. Мавлева Д. Е., Лиса О. В. Удосконалення управління фінансовими ресурсами з метою підвищення результативності діяльності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. Випуск 56. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2997> (дата звернення: 11.03.2026).

22. Макаренко Ю.П., Клименко Д.О. Формування оптимальної структури капіталу з метою забезпечення фінансової стійкості підприємства. *Економіка та держава*. 2022. № 1. С. 45-49.

23. Малій О. Г. Фінансовий потенціал підприємства: сутність та підходи до оцінювання. *Креативний простір України та світу* : колективна монографія. Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2022. С. 217-223.

24. Марусяк Н.Л. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2020. 172 с.

25. Марченко В.М., Власенко А.С. Ідентифікування сутності фінансових ресурсів підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2023. Випуск 74. С. 30-34.

26. Маслиган О.О., Маматова Л.Ш., Жуков С.А., Рибак О.М. Сучасна управлінська парадигма фінансового потенціалу виробничого підприємства. *Економіка та держава*. 2022. №2. С.26-31

27. Масюк Ю.В., Шкода А.В. Особливості формування та використання фінансових ресурсів підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск 34. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/994> (дата звернення: 15.03.2026)

28. Мулик Т.О. Аналітичне забезпечення управління капіталом підприємств. *Економічний простір*. 2023. № 183. С. 95-103.

29. Нікольчук Ю.М., Лопатовська О.О. Ефективність використання фінансових ресурсів підприємства: теоретико-методичні та практичні аспекти оцінки. *Трансформаційна економіка*. 2023. № 4 (04). С.59-65.

30. Новіченко Л.С. Аналіз показників рентабельності підприємства: теоретичні та прикладні аспекти. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2021. № 5. Том 2. С. 254-259.

31. Покинйчереда В.В., Тімченко О.Л. Теоретико-методичні аспекти аналізу оптимальності структури капіталу підприємства. *Ефективна економіка*. 2024. № 8. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/4468> (дата звернення: 23.04.2026).

32. Поліщук Н.В., Заболотна Я.В. Особливості формування капіталу підприємства. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2023. № 4 (84). С. 118-121.

33. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 21.02.2026)

34. Рамський А. Ю., Васечко Л. І., Пожар А. С. Особливості управління фінансовими ресурсами підприємства в кризових умовах. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. 2023. №2(12). С. 33-45.

35. Слав'юк Р.А. Капітал підприємств і банків: теоретичні основи формування та управління: монографія. Київ: УБС НБУ, 2016. 330 с.

36. Смирна О. В., Ізмайлова Н. В. Сучасний стан та проблеми формування капіталу українських підприємств в умовах кризових явищ. *Ефективна економіка*. 2022. № 1. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.1.92> (дата звернення: 23.04.2026)

37. Соляник Л. Г., Цуркан І. М., Сорокіна І. Р. Науково-методичні підходи до формування політики управління фінансовими ресурсами підприємства.

Ефективна економіка. 2021. №10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9406> (дата звернення: 23.04.2026).

38. Сторожук Т.М., Малинич Н.В., Пастух Д.Л. Вплив структури капіталу на фінансову стійкість підприємства. *Економічний вісник. Серія: Фінанси, облік, оподаткування.* 2020. Вип. 5. С. 148-159. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ehsfat_2020_5_16 (дата звернення: 16.05.2026)

39. ТзОВ ВП «Вектор-08»: офіційний сайт. URL: <http://vector-ua.net/> (дата звернення: 23.05.2026)

40. Фінанси : підруч. / за ред. д.е.н., проф. А. І. Крисоватого. Тернопіль : Університетська думка, 2024. 632 с.

41. Фінанси підприємств: навч. посіб. / Н.С. Ситник, С.Д. Смолінська, І.Ф. Ясіновська; за заг. ред. Н.С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2020. 402 с.

42. Форкун І.В., Гордєєва Т.А. Управління залученням фінансових ресурсів підприємства на основі таргетування коефіцієнта фінансового ризику. *Вісник Хмельницького національного університету.* 2021. № 3. С. 262-267.

43. Халатур С.М., Строцький В.В. Актуалізація процедури формування фінансових ресурсів підприємства в умовах цифрової економіки. *Цифрова економіка та економічна безпека.* 2023. №8(08). URL: <http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/236> (дата звернення: 23.04.2025).

44. Шевченко Н.В., Мельник С.І. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. у схемах і таблицях. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ. 2022. 224с.

45. Югас Е.Ф. Концептуальні підходи до структури капіталу підприємства. *Фінанси України.* 2021. №7. С. 34–39.